

Enflasyon ve İşsizlik Arasındaki İlişki

Yusuf Talha Hancı [^1]

0.1 Çalışmanın Amacı

Enflasyon ve işsizlik arasında teorik olarak ne tür bir ilişkinin olduğu ve Türkiye örneği üzerinden incelenmesi

0.2 Literatür

İşsizlik ile üretim düzeyi ve fiyat değişiklikleri arasındaki ilişkiler geçmişten bugüne tartışılmaya devam etmektedir. Mill, Hume ve Thornton'ın konuyla ilgili çalışmaları olmasına rağmen teorik izahdan ileriye gidememişlerdir. 1926'da **Irving Fisher** "İşsizlik ve Fiyat Değişiklikleri Arasındaki İstatistiksel İlişki" başlıklı çalışmasında fiyat değişiklikleri ile işsizlik arasındaki ilişkiyi istatistiksel olarak analiz etmiştir. 1936 yılında **Tinbergen** bu konuda ilk ekonometrik çalışmayı yapmış ve işsizlikten ücret enflasyonu yönüne bir nedensellik ilişkisi tespit etmiştir. **A.J. Brown** ise ücret enflasyonu ve işsizlik arasında yaptığı analizinde ilk istatistiki dağılım diyagramını çizmiştir. **Paul Sultan** 1957'de yaptığı analizde, işsizlik oranı ile fiyat seviyesindeki yıllık değişme arasındaki ödünleşme ilişkisini bir eğri yardımıyla belirlemiştir. Bütün bu çalışmalara rağmen enflasyon - işsizlik ilişkisi **Phillips** ile özdeşleşmiştir

Enflasyon oranını düşürmek maksadıyla gerçekleştirilen talep daraltıcı para ve maliye politikaları işsizliğe neden olurken tam tersi işsizlik oranını azaltmak için gerçekleştirilen talep genişletici para ve maliye politikaları ise enflasyonu arttırmaktadır.

Phillips, işsizlik ile nominal ücretlerdeki değişme oranı arasında, negatif ve lineer olmayan fakat dengeli bir ilişkinin bulunduğunu tespit etmiştir ve işsizlik oranı % 5,5 olunca nominal ücret artış oranının % 0 düzeyinde gerçekleştiğini ifade etmiştir (**Phillips, 1958: 290**) **Phillips'in** bu analizi teorik temelden yoksun bir çalışma olarak nitelendirilmiştir. **Robert Solow ve Paul Samuelson**, orijinal Phillips eğrisini enflasyon ile işsizlik kavramı arasındaki ilişkiyi gösteren bir eğriye dönüştürmüşlerdir. Bu iki iktisatçı, işsizlik haddinin % 3'e düşmesi halinde, fiyat artış haddinin % 4,5'e çıktığını göstermişlerdir. Bunun sonucunda, yüksek istihdam ve üretim çok daha fazla fiyat artışına malolmaktadır (**Samuelson ve Solow, 1960:192-193**). **Samuelson ve Solow** Bununla birlikte işsizlik ve enflasyonun bu ödünleşme ilişkisinin sadece kısa dönemde söz konusu olduğunu ve uzun dönemde bu ilişkinin bozulduğunu belirtmişlerdir (**Özkök ve Polat, 2017:2**)

İşsizlik ve enflasyon ilişkisi çok uzun yıllardır tartışılmaktadır. **Phillips**, 1958'de yayınlanan ve *İngiltere'nin 1861- 1957 dönemini* ele alan araştırmasında işsizlik haddi ile nominal

ücretlerin değişim oranı arasında negatif bir bağıntı gerçekleştiğini belirlemiştir. Ardından **Samuelson ve Solow, Phillips'in** bu makalesinden hareketle 1960 yılında yayınlanan çalışmalarında, işsizlik ve enflasyon arasında negatif bir ilişki olduğunu ifade etmişler ve orijinal Phillips eğrisini değiştirerek bu analizi geliştirmişlerdir. Bu analize göre, işsizliğin ve enflasyonun aynı anda azalması imkansızdır. İşsizliği önlemek için uygulanan politikalar enflasyonu arttırırken, enflasyonu azaltmak için uygulanan politikalar ise işsizliği arttırmaktadır. Elife (2020)

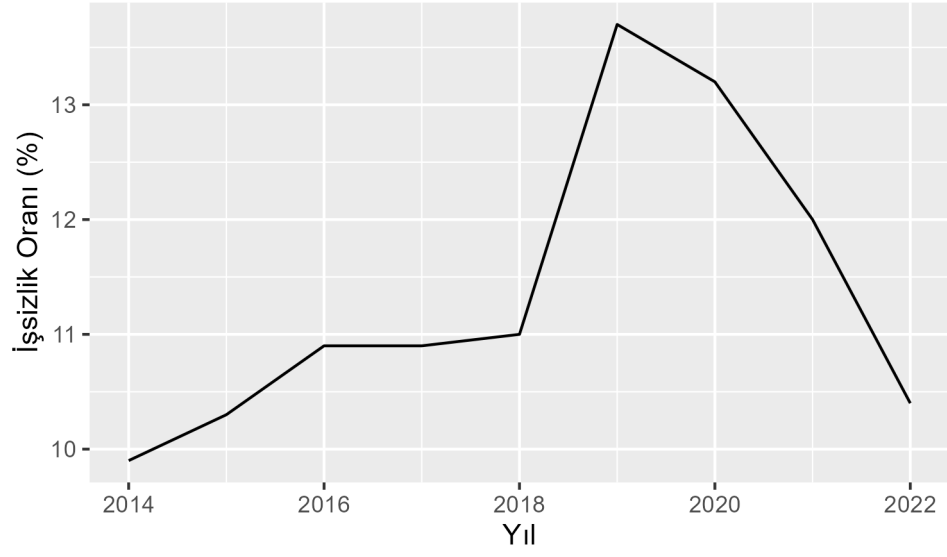
Basit Phillips Eğrisine göre; işsizliği düşük seviyelerini sürekli bir şekilde korumak, ancak enflasyonu yüksek seviyelerini tolere etmekle mümkün olabilir Beklentilerle Güçlendirilmiş Phillips Eğrisi yaklaşımında, orijinal Phillips Eğrisinden farklı olarak kısa ve uzun dönem ayırımına gidilmiştir. Bu yeni yaklaşıma göre, Phillips Eğrisi kısa dönemde negatif eğimlidir. Aynı zamanda kısa dönemde enflasyonla işsizlik arasında değiş tokuş ilişkisi söz konusudur ve bu ilişki beklenmeyen enflasyonla açıklanabilir. Ancak, uzun dönemde Phillips Eğrisi yatay eksene dik bir doğru biçimindedir ve bu durum enflasyon ve işsizlik arasında bir ödünleşme olmadığını ifade etmektedir. SANCAR ve POLAT (2017)

Yapılan çalışmalarda işsizlikteki %1'lik artışın enflasyonda %2.5'luk düşüşe neden olacağını ve bu kısa dönem dengesinin uzun vadede etkisini yitireceği gözlemlenmiştir Dereli (2019)

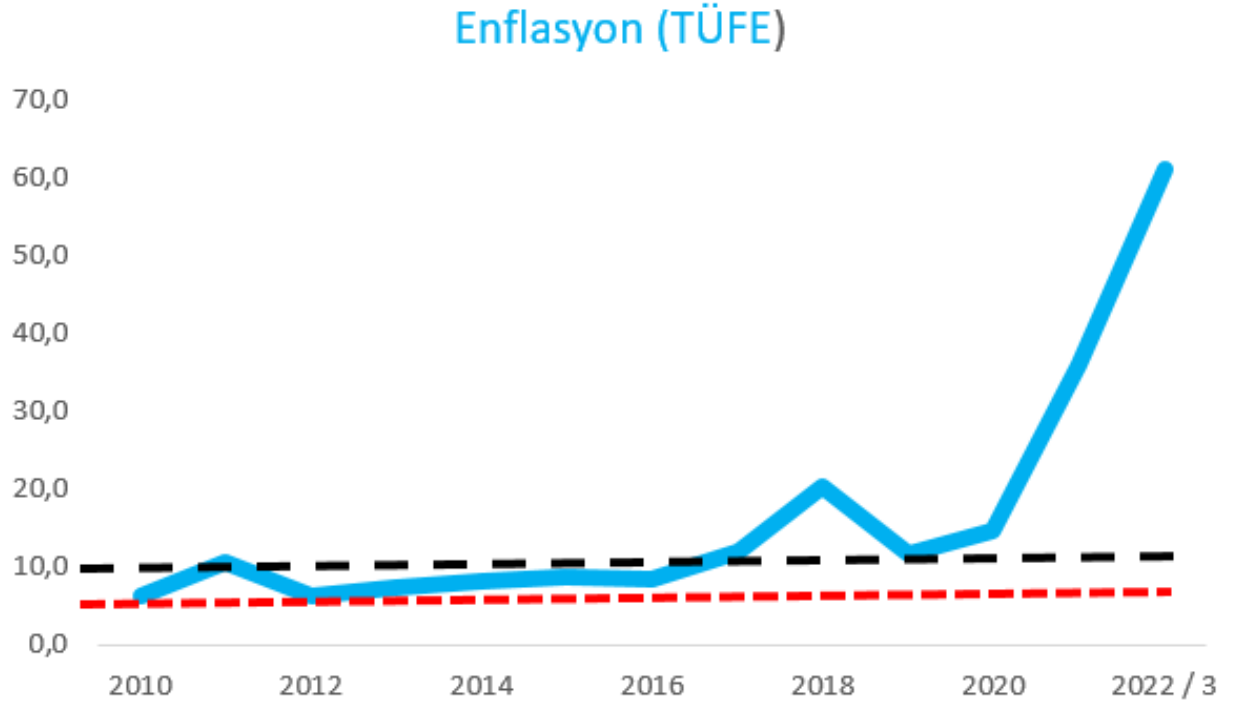
Friedman-Phelps'e göre, kısa vadeli enflasyon-işsizlik ödünleşimi, halkın beklentisinin üstünde bir enflasyon artışı ile olabilir. Başka bir deyişle, kısa vadede konvansiyonel Phillips'in varlığı, halkın beklentilerini gerçek seviyeye uygun şekilde ayarlayamamasından kaynaklanan gerçek ve beklenen enflasyon arasındaki uyumsuzluğa bağlıdır. Karahan vd. (2012)

0.3 Sonuç ve Türkiye Örneği Üzerine İnceleme

Bütün bu araştırmalardan çıkardığımız genel sonuç kısa vadede enflasyonla işsizlik arasında negatif bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkinin nedensellik ilişkisi değil kolerasyon ilişkisi olduğunu belirtebiliriz fakat Türkiye'deki durumu incelediğimizde bu kanının işlemediğini hatta tam tersine işlediğini görebiliriz çünkü 2019'a kadar enflasyon artarken işsizlik de artmış ancak 2019'dan sonra enflasyon artarken işsizlik düşmeye başlamıştır.

Şekil 1: TUIK 2014-2022 İşsizlik Grafiği

Şekil 2: Türkiye 2010-2022 Enflasyon Grafiği

1 Kaynakça

TÜİK, İlgücü İstatistikleri, 2014-2022

Dereli, D. D. (2019). The Relationship Between Inflation and Unemployment in Turkey: An ARDL Bounds Testing Approach. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 246-257.

Elife, A. (2020). Türkiye’de enflasyon ile işsizlik arasındaki ilişki (2005–2020). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49), 403-420.

Karahan, Ö., Çolak, O. ve Bölükbaşı, Ö. F. (2012). Tradeoff between inflation and unemployment in Turkey.

SANCAR, C. ve POLAT, M. A. (2017). Enflasyon ve İşsizlik İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Uygulama (G7 Ülkeleri Örneği). *Global Journal of Economics and Business Studies*, 6(12), 1-14.